

STATEN VAN ARUBA
Ingek: 29 AUG 2024
Volgr: IS/1074/23-24

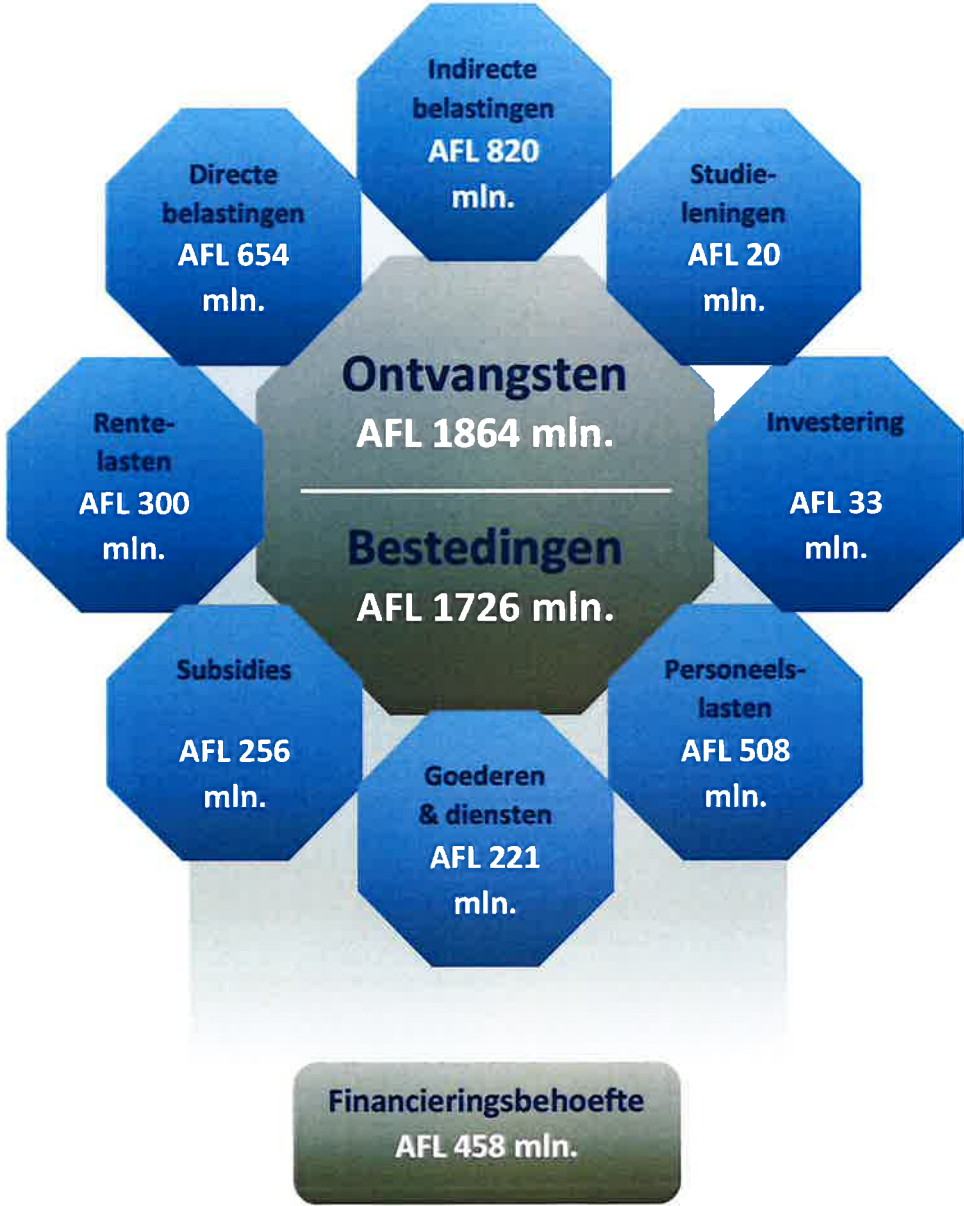
Two handwritten signatures in blue ink are located below the official stamp.

OLV # 1018
BEGROTINGSNOTA

Bestendinging van de Arubaanse duurzame overheidsfinanciën

Surplus
1.8% van het bbp
AFL 138 mln.

Begrotingsnota 2025

beborende bij de antwerpbegroting vanquande dienstjaar 2025

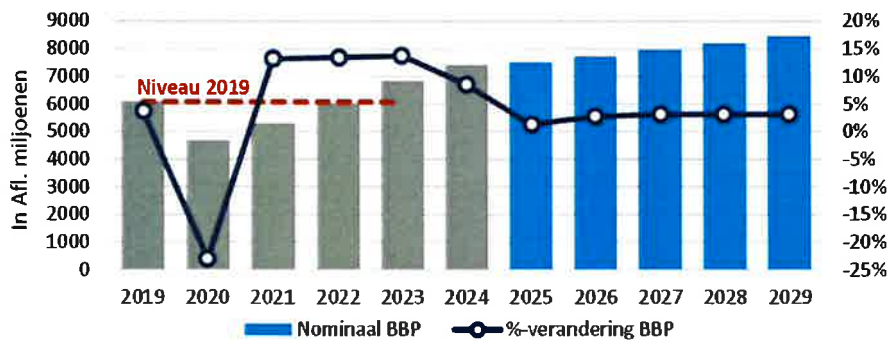
1. Introductie

Dit is de Begrotingsnota van Land Aruba en bevat de hoogtepunten van de aan de Staten van Aruba vóór 1 september 2024 over te handigen begroting van het Land Aruba voor het dienstjaar 2025. Deze nota is een beknopte weergave van de financiële vertaling van de beleidsplannen van het huidige kabinet om te blijven voortbouwen aan de toekomst van ons Land, en is bedoeld om de burgers te informeren over de inhoud en gevolgen van het gepresenteerde begrotingsvoorstel aan de Staten van Aruba.

2. Welzijn en overheidsfinanciën

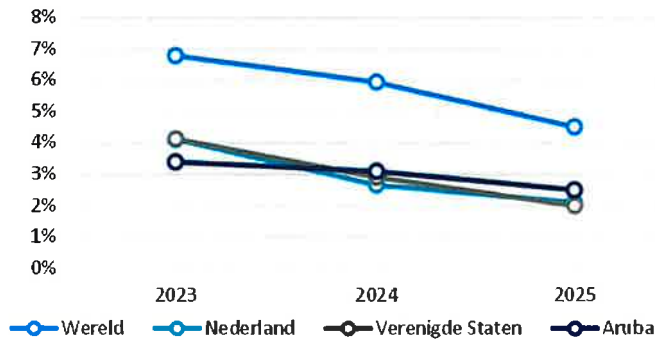
Duurzame overheidsfinanciën zijn een sine qua non voor het welzijn van de bevolking in Aruba. Welzijn is een breed begrip, doch gerelateerd aan de gemaakte en vertaalde keuzes van het kabinet in de begroting, is deze te definiëren als: een groeiende economie met een stabiel en batig saldo, dat bijdraagt aan het verlagen van de schuldstand van het Land. Een belangrijke factor daarbij is de te verwachten economische – en inflatievooruitzichten. In onderstaande grafieken staan de meest recente prognoses grafisch weergegeven. Echter, de welvaart van ons land baseert zich niet alleen op de mate van economische groei en of overheidsschuld. Ook van belang daarbij zijn de randvoorwaarden die de overheid zelf schept ten behoeve van het hebben van welvaart, welke zich in welzijn kunnen vertalen voor de burgers (afhankelijk van ieders keuze en mate van gebruik van de randvoorwaarden), denk hierbij aan: zorg, onderwijs, schone milieu, veiligheid, ruimtelijke ordening en innovatie. Kortom: door meer te investeren in welvaart, biedt dit meer mogelijkheden aan de bevolking om invulling te geven aan hun welzijn.

Grafiek 1: Economische vooruitzichten 2025-2029

Bron: Ministerie van Financiën en Cultuur.

Grafiek 2: Inflatievooruitzichten Aruba in een internationaal perspectief

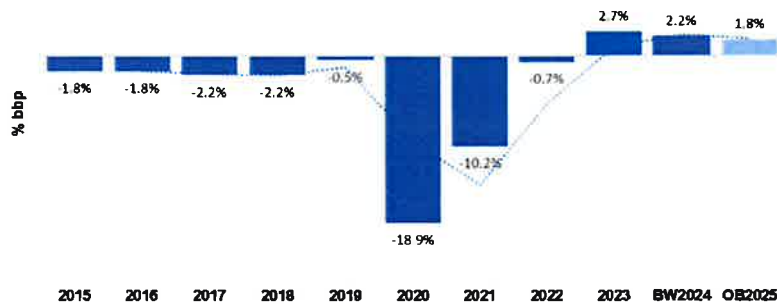
Bron: Ministerie van Financiën en Cultuur.

De verwachte economische groei zal het niveau van dienstjaar 2019 (periode pre-COVID) wederom overstijgen. Daarbij dient vermeld te worden dat sprake is van een dalende trend in de inflatieontwikkeling. De begroting komt overeen met het volgende geldende financieel-economisch kader:

- 2025** : een financieringssaldo van +1.0% van het bbp (=surplus)
- 2027** : een personeelslastennorm van 10% van het bbp
- 2031** : een schuldquote van 70% van het bbp
- 2040** : een schuldquote van 50% van het bbp

Aan de hand van begroting 2025, heeft het huidige kabinet voor de 3de keer in een reeks voldaan aan de surplus norm van +1.0% van het bbp en het tijdig aanleveren van de begroting ter behandeling bij de Staten. Hieronder is te zien dat het financieringssaldo continu aan het verbeteren is.

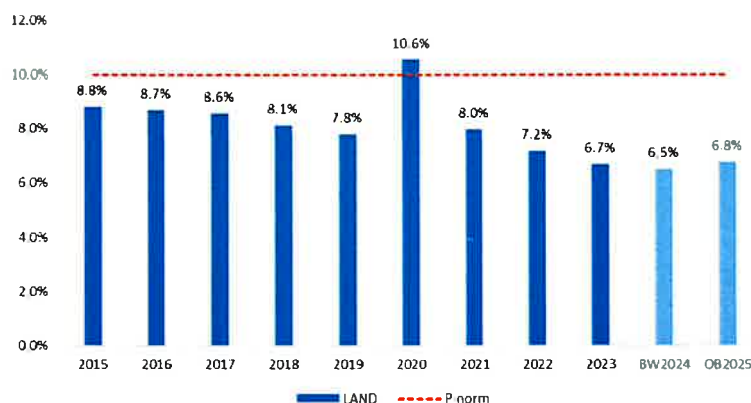
Financieringssaldo Land: +1.8%

Bron: Ministerie van Financiën en Cultuur

Gelet dat Land Aruba, de gemene deler is onder de actoren¹ die verantwoordelijk zijn voor het behalen van de personeelslastennorm van 10% van het bbp in 2027, kan op basis van de personeelslasten van het Land al nagegaan worden in hoeverre de 10%-norm te behalen is. In overeenstemming met onderstaande grafiek is te zien dat de personeelslasten zich onder de 10%-norm bewegen.

Personeelslasten Land: < 10% van het bbp

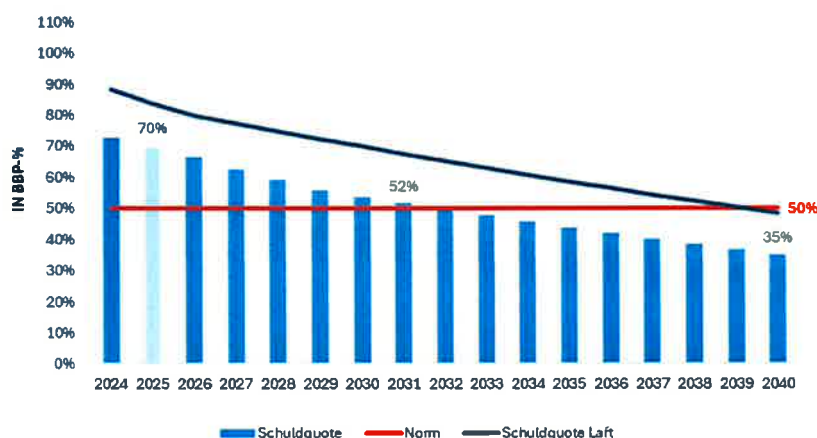

Noot: Hier gaat het om Land in de enge definitie ervan

Bron: Ministerie van Financiën en Cultuur

De overheidsschuld is de afgelopen jaren ook gestaag aan het afnemen door surplussen en eventuele meevallers ten voordele van de schuldreductie in te zetten, doch ook door het beter balanceren van de ontvangsten en bestedingen van de overheid. Met als gevolg dat al in 2025 geprojecteerd wordt dat de 70% schuldquote bereikt zal worden, en in 2031 de 50%. Uiteraard, indien het huidige begrotingsbeleid doorgezet wordt.

Overheidsschuld Land: 52% in 2031, en 35% in 2040

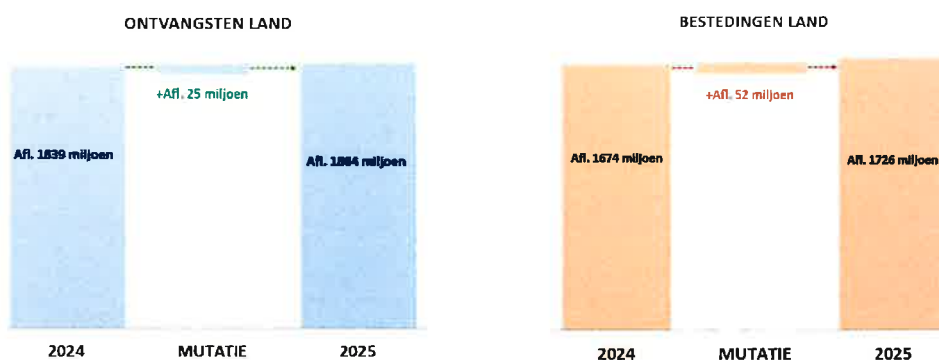
Bron: Ministerie van Financiën en Cultuur

¹ De personeelslastennorm heeft betrekking op de volgende actoren: Land (waaronder de Dienst Publieke Scholen), DOW, SEPB, SPCOA, SVOA, SKOA, Staten van Aruba, Raad van Advies, Algemene Rekenkamer, dienstverleners, invallers en oproepkrachten, en VUT-uitkeringsgerechtigden.

3. Ontvangsten- en bestedingenontwikkeling in 2025

In de begroting van dienstjaar 2025 is men als volgt tot een surplus van +1.0%, oftewel Afl. 138 miljoen, voor het Land gekomen:

Saldo vastgestelde begroting 2024 (incl. 1ste suppletoire 2024 & NvW)	: Afl.	+165.2 mln.
Effect economische vooruitzichten en beleidsintensivering op ontvangsten	: Afl.	+ 25.3 mln.
minus		
Effect beleidsintensivering op de bestedingen	: Afl.	+ 52.9 mln.
Saldo ontwerpbegroting 2025	: Afl.	+ 137.6 mln.

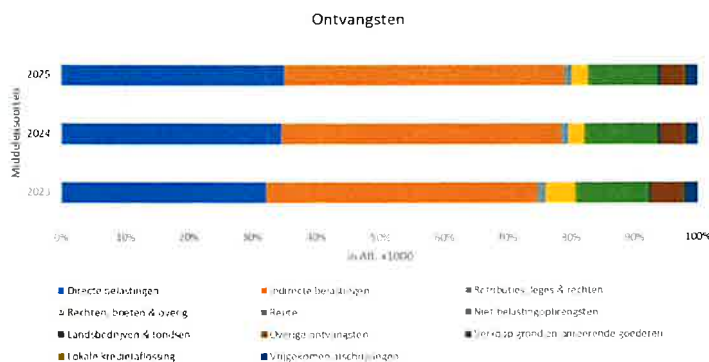
De ontvangsten van het Land zijn door de verbeterde economische vooruitzichten en beleidsintensiveringen zijdens het Land met circa Afl. 25 miljoen gestegen ten opzichte van dienstjaar 2024. Sinds 2023 is een toenemende trend te zien in de ontvangsten (zoals in onderstaande tabel te zien is), welke terug te relateren zijn aan de groeiende economie en het herstel van de coronapandemie (post-covid revenge travel). Daarbovenop is meer bedrijvigheid, waardoor nieuwe ondernemers aan de slag zijn gegaan, doch ook meer mensen aan het werk en dus minder werkloosheid is.

In Afl. X 1000

	2023	2024	2025 Trend
Directe belastingen	547,750	636,300	653,500
Indirecte belastingen	722,749	806,025	820,015
Retributies, leges & rechten	25,261	22,856	22,821
Rechten, boeten & overig	78,276	46,466	48,340
Rente	340	312	283
Niet-belastingopbrengsten	198,902	213,584	206,476
Landsbedrijven & fondsen	4,125	4,848	4,287
Overige ontvangsten	81,197	68,124	68,124
Verkoop grond en onroerende goederen	2,150	10	0
Lokale kredietaflossing	6,473	6,134	6,133
Vrijgekomen afschrijvingen	34,072	34,072	34,072
Totale Ontvangsten Land:	1,701,295	1,838,731	1,864,051

Uit de ontvangstenpatroon van de afgelopen drie jaar is te zien, dat de belastingmiddelen (direct en indirect) aan het toenemen zijn. Dit is te verklaren door de steeds groeiende economie, de toegenomen bedrijvigheid, hogere compliance en de dalende werkloosheid².

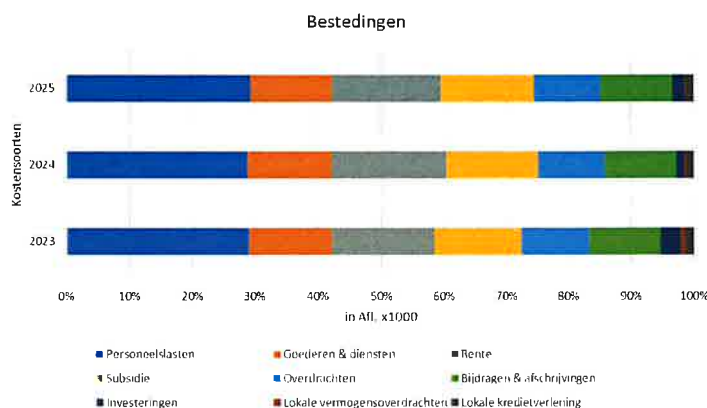
² De werkloosheidspercentage staat op 4.0%. Voor meer informatie raadpleeg: <https://www.gobierno.aw/en/results-of-the-labor-force-survey-of-2023>

Daarentegen zijn de bestedingen van het Land voor in dienstjaar 2025 met zo'n Afl. 52 miljoen gestegen als gevolg van het doorrekeningseffect van de in 2024 toegekende indexerings³. Zelfs daarmee rekening houdend, blijft het surplus van het Land in stand. Dit betekent in feite dat het middelenkader van het Land breed genoeg is, om zowel de lasten als investeringen van het Land te dragen als het behalen van de begrotingsnormen.

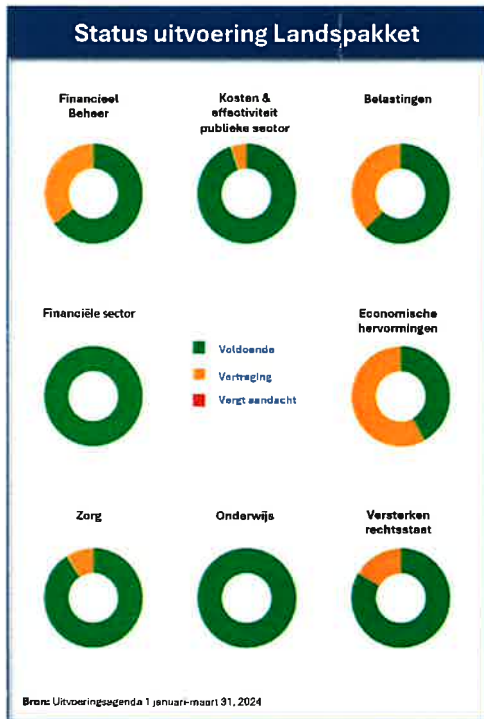
In Afl. X 1000

	2023	2024	2025	Trend
Personeelslasten	466,585	483,682	508,257	↗
Goederen & diensten	209,286	221,117	220,608	↔
Rente	262,511	306,262	299,791	↗
Subsidie	224,117	245,637	256,103	↗
Overdrachten	174,655	179,384	184,838	↗
Bijdragen & afschrijvingen	184,600	192,102	199,917	↗
Investeringen	51,632	20,894	32,500	↔
Lokale vermogensoverdrachten	12,015	4,400	4,430	↔
Lokale kredietverstoring	20,400	20,000	20,000	↔
Totale Bestedingen Land:	1,605,801	1,673,479	1,726,444	↗

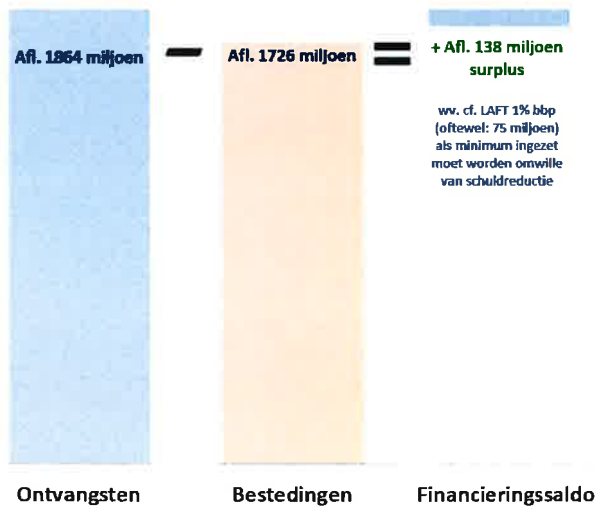

De bestedingspatroon begint redelijk stabiel te worden, zoals weergegeven staat in bovenstaande grafiek. In deze bestedingen, staan ook (eventuele) structurele lasten voortvloeiend uit de implementatie van het Landspakket inbegrepen. Hieronder staat de laatste stand van zaken voor wat betreft de implementatie van de programma's van het Landspakket.

³ Sinds 2013 heeft het Land geen indexatie meer toegekend aan het overheidspersoneel.

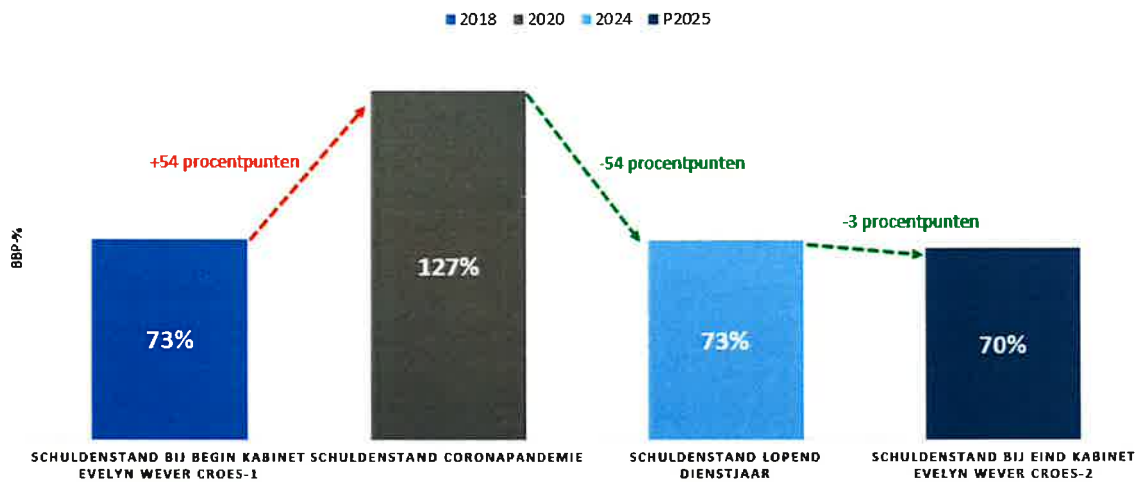
Het eindbeeld, dat ontstaat, na het vergelijken van de ontvangsten- en bestedingenkant, is:

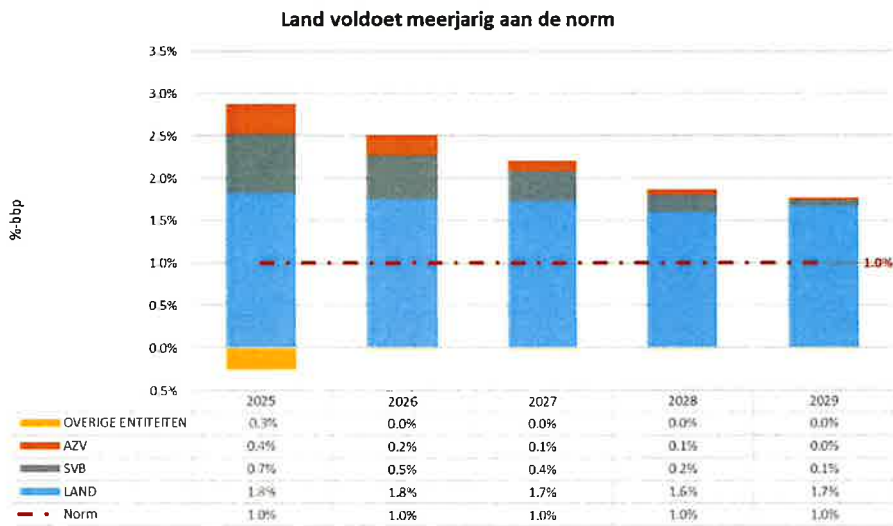
De gemaakte keuzes aan de ontvangsten- en bestedingenkant hebben ertoe geleid dat wederom een begroting met een surplus van afgerond Afl. 138 miljoen aan de Staten van Aruba wordt gepresenteerd.

4. Schuldhoudbaarheid en toekomstperspectief

Door het surplus te bestemmen voor schuldreductie, veroorzaakt dit een verlaging van de te verwachten schuldstand in dienstjaar 2025. Dit vertaalt zich in een verbetering van de schuldstand van Aruba met circa 3 procentpunten ten opzichte van 2024. Sinds het aantreden van Kabinet Evelyn Wever-Croes is ondanks een wereldwijde pandemie sprake van een schuldverlaging, tot zelfs beneden het niveau ex ante covid.

Op de meerjarige termijn zal Aruba ook blijven voldoen aan de surplusnorm, zolang er niet afgeweken wordt van het geldend financieel-economische kader en het huidige begrotingbeleid voortgezet wordt.

Naar verwachting zal de collectieve norm voor de komende vier jaar, zelfs de prestaties van het Land van een surplus van +1.0% gaan overstijgen. Deze eventuele meevallers zullen de bestendigheid van de sociale fondsen voor de komende vier jaar ten goede komen, aangezien verwacht wordt dat op de geprojecteerde termijn vooral de sociale fondsen beter gaan presteren. Met als gevolg dat het resultaat op het niveau van de collectieve sector hoger uitkomt dan de norm van +1.0% van het bbp.

5. Nawoord

In deze nota is kort weergegeven hoe in de voorgestelde begroting de schaarse middelen van het Land besteed zullen worden in dienstjaar 2025. De beleidskeuzen aan de ontvangsten- en bestedingenzijde leiden ertoe dat een surplus geschept wordt, waarmee de schulden van het Land verder verlaagd worden. Daarnaast wordt steeds meer geïnvesteerd in het verbeteren van de kwaliteit van de dienstverlening van de overheid door prioriteit te geven aan de uitvoering van het Landspakket, welke op termijn zal bijdragen aan een efficiënter inzet van de beschikbare begrotingsruimte onderwijl het Land overschotten boekt. Op deze manier draagt dit kabinet bij aan de intergenerationele verduurzaming van Landsfinanciën. Het zicht hierop is dus verbeterd, maar de weg die nog bewandeld moet worden is nog altijd lang.